

6. *Semenets O. Ye.* Istorija perevoda. Sredniye veka [History of translation. The Middle Ages] / O. Ye. Semenets, A. N. Panas'yev. – K., 1989. – 296 s.
7. *Semenets O. Ye.* Istorija perevoda. Srednevekovaya Aziya. Vostochnaya Yevropa [History of translation. Medieval Asia. Eastern Europe] / O. Ye. Semenets, A. N. Panas'yev. – K. : Iz-vo pri Kiyevskom universitete, 1991. – 365 s.
8. *Delisle J.* Translators through History / J. Delisle, J. Woodsworth. – Amsterdam; Philia : J. Benjamins, 1995. – 345 p.
9. *Steiner G.* After Babel: Aspects of Language and Translation / G. Steiner. – 3d ed. – 1998. – 560 p.

Денисова С. П. Региональный этап становления профессионального перевода на фоне развития международных языков.

В статье рассматриваются два первых периода возникновения профессионального перевода, когда функционировали международные языки регионального типа вследствие соответствующего развития человечества в геополитическом, социальном и лингвокультурном хронотопе, когда один из языков попеременно становился международным независимо от его языковых свойств. В научный обиход вводится понятие региональности, которое является очень важным именно для языковой ситуации древних государств, поскольку непродолжительными были различные политические, экономические и т.д. соглашения между государствами. Первый период получил название региональный дописьменный, второй – региональный письменный. Это период создания первых школ подготовки переводчиков, выделение их по профессиональному признаку, период подготовки первых лексикографических источников.

Ключевые слова: перевод, международный язык, региональность, первый региональный дописьменный период, второй региональный письменный период.

Denysova S. P. Regional Stage of Professional Translation's Formation in Background of International Languages Development.

The following first periods of professional translation have been outlined in the article: when international languages of a regional type functioned due to the development of humanity of the geopolitical, social, linguistic and cultural chronotopes, when one of the languages alternates internationally regardless of its linguistic properties. The scientific concept introduces the notion of regionalism, which is very important precisely for the linguistic situation of the ancient powers, because the varied political, economic, etc. agreements between states were extremely short. The first period was called the regional preliterate; the second one was a regional writing. This is the period of creation of the first schools of the translators' training, their identification on a professional basis, as well as the preparation of the first lexicographic sources.

Keywords: translation, international languages, regionalism, the first regional preliterate period, the second regional writing period.

УДК 81'373.612.2(092)(437.3)

Євланова О. О.

Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України

**МЕТАФОРА ЯК ТИП ТРАНСФОРМОВАНИХ ВИСЛОВІВ
У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ВАЦЛАВА ГАВЕЛА ТА ВАЦЛАВА КЛАУСА**

У статті досліджується метафора як один з основних риторичних засобів у сучасному президентському політичному дискурсі Чеської Республіки. Використання метафори в чеському політичному дискурсі є не тільки ефективним інструментом впливу на підсвідомість адресата, а й тим засобом, який забезпечує смислову та емоціональну цілісність тексту. На матеріалі політичних промов чеських президентів Вацлава Гавела та Вацлава Клауса протягом 1990–2013 рр. було визначено особливості використання, основні функції та тематичність метафор.

Ключові слова: політичний дискурс, метафора, Вацлав Гавел, Вацлав Клаус.

Одним з типів трансформованих висловів у політичному дискурсі є метафора, “що виникає через глибинні особливості людського мислення і є знаряддям пізнання світу” [1, с. 5–32]. У широкому розумінні метафорою називають будь-яке вживання слів у переносному значенні. У метафорі відображається здатність людини вловлювати схожість і подібність між різними індивідами, класами об’єктів, а потім за цією схожістю переносити назви справжнього носія чи функції на характеризувану особу або предмет [5, с. 328]. Сконцентруючи та узгоджуючи в своєму потужному семантичному полі найвіддаленіші чи найнесумісніші асоціації, метафора постає цілісним тропом, який може розгортатися у внутрішній сюжет, не сприйнятий з погляду раціоналістичних концепцій. Це зумовлює з-поміж іншого вивчення реалізації метафори в політичних текстах. Їржі Краус тлумачить цей троп з двох сторін: 1) як заміну стійкого виразу іншим виразом, провокуючи уяву одержувача інформації; 2) як заміну змісту повідомлення, що збагачує процес розуміння [16, с. 102].

Результати останніх наукових розробок (Н. Д. Арютюнова, А. К. Баранов, О. Добровольський, Ю. М. Караулов, Ї. Краус, Г. Г. Скляревська, В. М. Телія та ін.) дають підстави припустити, що метафора активно бере участь у формуванні концептуальної картини світу, відіграє вкрай важливу роль в інтеграції вербалізації і образно-чуттєвої системи людини, а також є ключовим елементом категоризації мови через реалізацію художнього концепту.

Мета статті – розкрити роль метафори як типу трансформованих висловів в політичному дискурсі Вацлава Гавела та Вацлава Клауса.

Завдання:

– виявити ключові слова в політичних промовах двох президентів Чеської Республіки – Вацлава Гавела та Вацлава Клауса;

– на матеріалі політичних промов двох президентів Чеської Республіки Вацлава Гавела та Вацлава Клауса здійснити комплексний аналіз політичних метафор.

Використання метафори надає політичному дискурсу необхідної емоційності завдяки сугестивній та моделювальній функції. І. В. Хохлачова зазначає, що “використання метафори, в якій замаскована інформація для досягнення певної мети тим, хто володіє цим засобом маніпуляції у політичному дискурсі, є одним із потужних засобів формування в адресата необхідного стану і світосприйняття” [7]. У політичному дискурсі завдяки метафорам центр уваги переноситься на емоційний вплив і завдяки цьому принципу засвідчуємо широке використання маніпулятивного потенціалу метафори.

Політична метафора – це мовленнєвий вплив з метою формування у слухача або позитивної, або негативної думки про ту чи іншу політичну одиницю (політику, програму, будь-який захід).

У будь-якій політичній промові В. Гавела та В. Клауса знайдено більшу або меншу кількість метафор, які творять і збагачують їх особистий стиль. Можна сказати, що метафора передбачає активну співпрацю з набутим досвідом слухача і може впливати на нього як гра [17, с. 26].

Чимало ключових слів у політичних промовах Вацлава Гавела (*zed’, turbulence, dům*) вживаються лише в метафоричному контексті.

У 1991 році перший “листопадовий” Президент сповістив жителів про зміну відносин у суспільстві такою метафорою: “*pochmurná obloha nudy a umrtvujícího nedění se protrhla a my jen žasneme, jakou paletu možností má vskutku svobodné politické nebe a jak nás dokáže vždy znovu překvapovat v dobrém i špatném slova smyslu*” (1991) [18]. В інших випадках зазначав, що “*kdo je uvězněn v korunýři dogmat, ať už pravicových nebo levicových, ten nám mnoho nepomůže*” (1996) [18]; “*Skutečného odhodlání zvrátit*

nedobrý vývoj je však zatím ve světě málo. Jako by jakýmsi samospádem věci, navzdory zdravému lidskému rozumu, vítězilo heslo “po nás potopa”, tedy okamžitý zájem nad zájmem dlouhodobým” (2000) [18]. Гасло “*po nás potopa*” походить з роману Йозефа Томана “*Po nás potopa*” та навіює атмосферу античного Риму за влади Тиберія та Калігули.

Для деяких метафор і порівнянь перший Президент Чеської Республіки знаходить натхнення навіть у світі природи і прагне захистити її: “[...] *tržní ekonomika bývá někdy přirovnávána k řece, která sama ví nejlépe, jak a kudy má téci, a která je schopna nejlépe vytvářet obecný blahobyť*” (1997) [18].

Джерело метафор В. Гавел черпає також з історії, маючи, наприклад: “[...] *zbořili jsme siceuž dávno velkou zed’, která nás oddělovala od demokratické Evropy, ale zároveň tolerujeme, že kolem nás a mezi námi zvolna a nenápadně vyrůstají zdi nové*” (1996) [18]. Під метафорою В. Гавела “*zbořili jsme siceuž dávno velkou zed’*” розуміємо повалення комуністичного режиму в Чехословаччині, наслідком якого стала “Оксамитова революція” у 1989 р., успіх якої був забезпечений сприятливим міжнародним станом (падіння Берлінської стіни та Перебудова в СРСР).

Вацлав Гавел вживає метафору також як засіб когезії, яка зв’язує текст в єдине ціле, наприклад: “*Dovolte mi malý osobní zážitek: když jsem nedávno letěl do Bratislavy, našel jsem při různých jednáních čas k tomu, abych pohlédl z okna. Viděl jsem komplex Slovaftu a hned za ním velkoměsto Petržalku. Ten pohled mi stačil k tomu, abych pochopil, že naši státníci a političtí činitelé se po desítiletí nedívali nebo nechťeli dívat ani z oken svých letadel. Žádná četba statistik, které mám k dispozici, by mi neumožnila rychleji a snadněji pochopit stav, do něhož jsme se dostali. [...] Na závěr bych rád řekl, že chci být prezidentem, který bude méně mluvit, ale víc pracovat. Prezidentem, který se bude nejen dobře dívat z oken svého letadla, ale který – a to hlavně – bude trvale přítomen mezi svými spoluobčany a dobře jim naslouchat*” (1990) [18].

Наступним прикладом метафори, яку В. Гавел використав у промові, є слово “*dům*” (дім). “*Dům*” – це “долистопадова” Чеська Республіка, яка була зруйнована радянським режимом та стала руїною: “*Věděli jsme, že dům, který jsme zdědili, není v dobrém stavu; omítka tu a tam opadávala, střecha vypadala dost podezřele, měli jsme pochybnosti o leccem s dalším. Po roce průzkumných prací šokování zjišťujeme, že veškeré potrubí je zrezivělé, trámy jsou shnilé, elektrika je v havarijním stavu a rekonstrukce, kterou jsme si naplánovali a na kterou jsme se těšili, bude trvat déle a bude nás stát podstatně víc, než jsme si zprvu mysleli. Zjišťujeme, že to, co se nám před rokem jevilo jen jako zanedbaný dům, je v podstatě ruina*” (1991) [18].

Вацлав Гавел не виключає у своїх промовах і метафоричні сполуки, наприклад: “*Před rokem nás všechny spojovala radost z toho, že jsme prolomili mříže totality a osvobodili se, dnes jsme všichni trochu zneurotizováni tíhou svobody*” (1991) [18]; “*Myslím, že i soudobý vývoj naší společnosti prochází občasnými turbulencemi*” (1996) [18]. Перший Президент Чеської Республіки не став пророком у своїй країні, але став передвісником демократії для багатьох країн і зразком того, як потрібно відстоювати право на життя та ідентичність нації.

З наведених прикладів можна простежити, що метафори Вацлава Гавела мають метафізичний зміст. На прикладах уживаної метафорики можна судити, що Вацлав Гавел акцентував свою увагу на демократії, людських стосунках, совісті, зовнішній політиці, толерантності й плюралізмі думок. Метафорики Вацлава Гавела у слухачів не лише підвищує емоційне переживання, але і сприяє успішному переконанню.

Метафори В. Гавела звучать доволі вишукано і витончено, це свідчить про те, що політик дуже ретельно готувався до промов. Філософські корені можна побачити в його спробі порівняти людське життя зі шляхом, мета якого полягає в пошуку правди і

добра, а також у питанні сенсу існування. Наприклад, перший Президент Чеської Республіки у своїх промовах уживає метафору “компасу”, який має скеровувати людей на вірний шлях: “[...] *východiskem hodnot, k nimž se jako společnost upínáme, a tedy i kompasem naší společné naděje, je úcta k jedinečné lidské bytosti, k její důstojnosti, svobodám a právům [...]*” (1995) [18] або говорить про “турбулентність” “*Letěl jsem nedávno vojenským vrtulníkem nad bosenskými horami a vinou nezvikle silných turbulencí. [...] Myslím, že i soudobý vývoj naší společnosti prochází občasnými turbulencemi*” (1996) [18], якою мусимо пролетіти, якщо хочемо куди-небудь дійти.

Метафоричність набула статусу важливої ознаки політичного дискурсу в Чеській Республіці, що призвело до необхідності осмислення особливого виду метафор – політичної метафори.

У політичних промовах Вацлава Клауса можна виділити два аспекти метафоричної категоризації. Перший пов’язаний із необхідністю вербальної категоризації нових понять, його наслідком є концептуальна метафора. З-поміж концептуальних метафор можемо назвати ті, що позначають сталі суспільно-політичні реалії, як-от: *vysoká politika, kontext politiky, scénář reformy* [14, s. 34]. Другий аспект – нова категоризація реальності, зумовлена вторинною номінацією фрагментів дійсності. Це явище охоплює весь спектр промов. Проаналізовані тексти дають підстави вважати, що метафоричний вислів передає більше інформації порівняно з буквальним і водночас акцентує на найсуттєвіших з погляду суб’єкта мовлення ознаках реалії. Оцінюючи роль метафори як засобу акцентації, можемо припустити, що В. Клаус свідомо привертав увагу, насамперед, до негативних явищ і процесів у політичному житті. Метафора дає змогу передбачити розвиток політичних подій, наштовхнути читача на потрібну думку [4, с. 387–415]. Такий спосіб “доопрацювання” інформації є особливо ефективним, бо читач або слухач доходить висновку самостійно.

Вацлав Клаус намагається за допомогою метафори “народ є родина” показати, перш за все, цілісність країни. Родина тримається разом, є самостійною стосовно інших родин. “Чеська родина” також відрізняється від інших родин (націй). Вацлав Клаус також пов’язує сучасну країну з далеким минулим: “*Méně než stoletá existence republikánského zřízení je sotva desetinou tisíciletého období, v němž – v podstatě na stejném území – existuje český stát*” (2012) [15, s. 43]. Історичне минуле для В. Клауса служить опорою для натуралізації терміна “нація” та терміна “країна”. Цей конкретний уривок був реалізований як частина державної промови, де він посилається на минуле побіжно. Цим В. Клаус тлумачить національну державу як єдине “природне” політичне утворення. “Природність” нації, за словами В. Клауса, – спільні історичні події та спільні традиції.

В іншій своїй політичній промові другий Президент Чеської Республіки порушує питання громадянства: “*může autenticky existovat jen na úrovni přirozených státních útvarů*” (2010) [13, s. 87].

Будь-яка спроба створити транснаціональну цілісність є приреченою на провал. Це питання є досить проблемним, адже кожна “національна держава” є не явищем, а людським утворенням. Неможливо побачити в транснаціональній інтеграції чогось “соціально-інженерного”, у той час як національна держава становить результат втручання “сил природи”. Ці явища помітно впливають на спосіб життя громадян, у цьому сенсі вони обидва “соціально-інженерні”, створені людьми (навмисно чи ні) [8]. Це протиріччя В. Клаус не вирішує. Щодо Європейського Союзу В. Клаус думає так: “*Chci Evropu, která bude založena na racionální a přátelské spolupráci rovnocenných a suverénních států, nikoli shora uměle organizovanou “domovinu” všech Evropanů*” (2006)

[11, s. 93]. I додає: “[...] *není možné si nevšimnout, že se “integrační” snahy politických elit největších zemí světa stále více a rychleji přesouvají ze sociálně inženýrského projektování v rámci států a kontinentů na rozměr interkontinentální, vlastně celosvětový*” (2006) [11, s. 94]. Національна єдність для Вацлава Клауса є не тільки прагматичним питанням, але й емоційним: “*I účast Vás všech na dnešní pouti je tím nejlepším potvrzením významu této tradice v dnešní době a pro dnešní dobu. Nesmíme dopustit, abychom zapomněli, že jsou tradice, jako je tato, přirozenou a ničím nenahraditelnou součástí naší identity. Jejich poznání a pochopení jsou nezbytnou podmínkou pro uchování si pocitu sounáležitosti a národní hrdosti [...]. přeji Vám, abyste – stejně jako já – pocítili při této příležitosti hluboké kořeny naší národní sounáležitosti, neboť – a o tom jsem přesvědčen – ta je pro budoucnost českého státu ničím nenahraditelná*” (2008) [12, s. 56].

Для опису супранаціоналізму (методу спільноти) В. Клаус уживає метафори конфлікту: “*Nebezpečí dneška je v něčem jiném. Je v novém rozmachu současného, v něčem odlišného, ale v mnohém velmi podobného postmodernistického útoku na samotné základy naší civilizace. Je ve zpochybňování tradičních institucí. Je v relativizaci hodnot, které byly – zejména zde v Evropě – přes dvě tisíciletí naší hlavní životní orientací. Tento útok – stejně jako tomu bylo v minulosti – vytváří velmi úrodnou půdu pro věrozvěsty nových “ismů”, nových, tentokrát globálních a teď už konečně nepochybně dokonalých uspořádání světa*” (2008) [12, s. 43].

Для цього політика єдиною можливістю функціонування демократії є національна держава. Вживання метафори конфлікту повинне вказати, що існують агресивні сили, які мають за мету обмежити жителям демократичних національних держав їх “свободу” і, як наслідок, їхнє “процвітання” [6, с. 135-146]. Акцент на агресивну діяльність уможливорює згуртування людей на оборону національної держави. У цьому прикладі Вацлав Клаус уживає метафору конфлікту, яка має вже зворотнє значення: “*Dalším příkladem takové chybné priority je ambice bojovat proti tzv. Globálnímu oteplování. Tato ambice je založena na víře v chápání globálních jevů a v to, že je možné je centrálně řídit a regulovat. Není nutné opakovat dobře známé, více či méně technické a odborné protiargumenty. Jsou k dispozici všem, kteří je chtějí slyšet. Problémem je, že protagonisté globálně-oteplovacího alarmismu je slyšet nechťejí a že jim většina rozumně uvažujících lidí nevěnuje pozornost*” (2008) [12, с. 81]. Тут боротьба розглядається негативно – це боротьба проти глобального потепління як природного феномена, який, за В. Клаусом, несумісний з “процвітанням і свободою” людства.

Метафора руйнації вказує на певну силу, яка може спричинити пошкодження чи пряме знищення соціальної згуртованості [3, с. 58–66]. У наступному прикладі В. Клаус ужив метафору як засіб руйнації: “*Zdá se mi ale, že lépe rozumíme nebezpečnému paradoxu evropské unifikace: její víře v možnost zachovat tradiční evropské hodnoty a přitom zničit původní instituce, které vítězství těchto hodnot umožnily*” (2005) [10, s. 41]. Поглиблення інтеграції тут розуміється негативно. Проблема пов’язана з тим, що В. Клаус у своїй промові не говорить чітко, що європейські цінності виступають “захистом” Чеської Республіки, та не вказує, у чому цей захист конкретно повинен полягати.

Джерелом метафори, яка пов’язана з конструкцією супранаціоналізму, є людське тіло. Метафори здоров’я ґрунтуються на людському досвіді життя та смерті. Вацлав Клаус уживає ці метафори в рамках досліджуваних текстів лише в негативному значенні хвороби: “*Podstatnou změnou však je ale i to, že sami občané členských zemí EU nejsou přesvědčeni o prospěšnosti současného evropského vývoje. Vidí nejruznější defekty evropského integračního procesu a začínají si uvědomovat, že to nejsou podružné vedlejší efekty, ale spíše vrozené vady, které nejsou odstranitelné*” (2006) [11, s. 13]. Другий

Президент Чеської Республіки метафорично називає сучасний інтеграційний процес “тяжко хворим”. Ця “вроджена вада” не так легко піддається лікуванню. Вона живе з хворим від початку до погіршення стану “пацієнта”. Вроджену ваду можнавилікувати тільки радикальним шляхом – операцією. Європейський Союз повинен повернутися на рівень міжурядових переговорів, в іншому випадку, згідно з В. Клаусом, їй загрожує “смерть” через посилення правил та обмежень демократичного прийняття рішень.

За допомогою метафори тексти стають більш виразними, емоційними. Слухач отримує більш повну інформацію про події, що відбуваються в Чеській Республіці та е світі загалом. Політична сфера, здавалося б, повинна бути бідною на метафори, але на прикладах ми переконалися, що це не так. Уведення в політичний контекст номінацій із інших сфер може зумовити піднесене, урочисте звучання, що підкреслює важливість політичної події, особи, явища. Навпаки, іронічне забарвлення вислову з метафоричним компонентом найчастіше знецінює політичну подію чи постать [2, с. 15].

Один із найвищих показників метафоризації у промовах В. Гавела та В. Клауса спостерігаємо у прикметника *політичний*. Цей прикметник стає частиною метафори в кожній третій політичній промові. Такий прикметник трапляється в найрізноманітніших метафоричних конструкціях: *politická (-ý) – **politická** scena, **politický** boj, **politická** kultura, **politická** chyba, diskreditaci **politických** rivalů, soutěže **politických** stran, naši **politické** sféry, za **politické** nitky, **politické** rozhodování, **politickým** kompromisem, **politické** zvraty, ostré **politické** a mediální souboje*.

Іменникова метафора надає політичній реалії найбільш стійкої оцінки. Метафоричне значення іменника може бути реалізоване у сполученні з прикметником, який ужито в прямому значенні (*politické menu*) (2008) [12, с. 44]. Семантика дієслівної метафори якнайповніше відповідає особливостям політичних промов, де дієслово позначає дію і процес, динамічні ознаки, пов’язані зі змінами властивостей. Саме такою динамічною та змінною є сучасна політична реальність (*správná politika by byla bolestná*) (2006) [11, с. 33].

Метафори роблять промову більш святковою чи пропонують аудиторії новий погляд на вже відомі факти. Другий Президент Чеської Республіки розкриває суть тих елементів промови, які можуть впливали на засвоєваність промов. Вацлав Клаус навіть пояснює, що використовує метафору: “*Nesložíme-li dnes – v přeneseném slova smyslu – zbraně hromadného ničení národní spopolitosti, nedosáhneme ničeho*” (2007) [9, с. 28].

Наведений вираз “*zbraně hromadného ničení*” вказує на актуальну соціальну проблематику. Натхнення для використання у своїх промовах метафор В. Клаус шукає в історії: “*Nekompromisní soupeření o víze, ideje a programy – zejména před volbami – je pro demokracii nezbytné, ale nesmí přerůst ve „studenou občanskou válku“, kterou situace u nás do jisté míry připomíná*” (2007) [9, с. 28]. Метафора для Вацлава Клауса служить не тільки засобом увиразнення вже готової думки, але і способом мислення, повсякденної реальності мови.

Отже, проведений аналіз політичних метафор у промовах Вацлава Гавела та Вацлава Клауса дозволяє зробити певні висновки. У політичних промовах Вацлава Гавела та Вацлава Клауса зустрічаються багато ключових слів, які вживаються лише в метафоричному контексті (*dům, turbulence, zed’*).

У новорічних промовах президентів можна виділити два аспекти метафоричної категоризації. Перший пов’язаний з необхідністю категоризації нових понять, другий – із вторинною номінацією фрагментів дійсності. Президенти у своїх новорічних промовах уживають такі чотири типи метафор: метафори єдності, метафори

конфлікту, метафори руйнації та метафори здоров'я. Метафори роблять політичні промови більш яскравими та пропонують аудиторії новий погляд на вже відомі факти, що є перспективним напрямом подальших досліджень.

Л і т е р а т у р а :

1. Арутюнова Н. Д. Метафора и дискурс / Н. Д. Арутюнова // Теория метафоры. – М. : Прогресс, 1990. – С. 5–32.
2. Дацишин Х. П. Метафора в українському політичному дискурсі (за матеріалами сучасної періодики) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.08 “Журналістика” / Х. П. Дацишин. – Львів, 2005. – С. 15.
3. Кудрявцева Л. О. Сучасні аспекти дослідження мас-медійного дискурсу: експресія – вплив – маніпуляція / Л. О. Кудрявцева, Л. П. Дядечко, О. М. Дорофієва, І. О. Філатенко, Г. А. Черненко // Мовознавство. – 2005. – № 1. – С. 58–66.
4. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живем / Дж. Лакофф, М. Джонсон // Теория метафоры. – М. : Прогресс, 1990. – С. 387–415.
5. Мацько Л. І. Стилістика української мови : підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько ; за ред. Л. І. Мацько. – К. : Вища школа, 2003. – С. 328.
6. Петров В. В. Метафора: От семантических представлений к когнитивному анализу / В. В. Петров // Вопросы языкознания. – 1990. – № 3. – С. 135–146.
7. Хохлачева И. В. Политическая метафора как один из способов языковой манипуляции (на основе материалов политических партий в период предвыборной кампании) [Электронный ресурс] / И. В. Хохлачева. – Режим доступа : <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/philosophy-and-philology-411/linguistics-and-foreign-languages-in-the-world-today-411/10715-411-0365>.
8. Чадюк О. М. Метафора у сфері сучасної української політичної комунікації : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / О. М. Чадюк. – К., 2005. – 20 с.
9. Klaus V. Novoroční projevy z Pražského hradu 2004–2013 / V. Klaus. – Praha : Fragment, 2014. – S. 28.
10. Klaus V. Rok druhý. 2005 – projevy, články, eseje / V. Klaus. – Praha : Knižní klub, 2006. – S. 41.
11. Klaus V. Rok třetí. 2006 – projevy, články, eseje / V. Klaus. – Praha : Knižní klub, 2007. – S. 13, 33, 93–94.
12. Klaus V. Rok pátý. 2008 – projevy, články, eseje / V. Klaus. – Praha : Knižní klub, 2009. – S. 43, 44, 56, 81.
13. Klaus V. Rok sedmý. 2010 – projevy, články, eseje / V. Klaus. – Praha : Knižní klub, 2011. – S. 87.
14. Klaus V. Rok osmý. 2010 – projevy, články, eseje / V. Klaus. – Praha : Knižní klub, 2011. – S. 34.
15. Klaus V. Rok devátý. 2012 – projevy, články, eseje / V. Klaus. – Praha : Knižní klub, 2013. – S. 43.
16. Kraus J. Rétorika a řečová kultura / J. Klaus. – Praha : Karolinum, 2004. – S. 102
17. Krobotová M. Úvod do české stylistiky / M. Krobotová. – Olomouc : Univerzita Palackého, 2001. – S. 26.
18. Projevy Václava Havla [Electronic Resource]. – Mode of Access : http://cs.m.wikisource.org/wiki/Autor:V%C3%A1clav_Havel

R e f e r e n c e s :

1. Arutyunova N. D. Metafora y diskurs [Metaphor and discourse] / N. D. Arutyunova // Teoryya metafory. – M. : Prohress, 1990. – S. 5–32.
2. Datsyshyn Kh. P. Metafora v ukrayins'komu politychnomu diskursi [Metaphor in Ukrainian political discourse] (za materialamy suchasnoyi periodyky) : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. nauk : spets. 10.01.08 “Zhurnalistyka” / Kh. P. Datsyshyn. – L'viv, 2005. – S. 15.
3. Kudryavtseva L. O. Suchasni aspekty doslidzhennya mas-mediynoho dyskursu: ekspresiya – vplyv – manipulyatsiya [Modern research aspects of mass media discourse: expression - influence - manipulation] / L. O. Kudryavtseva, L. P. Dyadchko, O. M. Dorofiyeva, I. O. Filatenko, H. A. Chernenko // Movo znavstvo. – 2005. – No. 1. – S. 58–66.
4. Lakoff Dzh. Metaforы, kotorymy my zhyvem [Metaphors that we live in] / Dzh. Lakoff, M. Dzhonson // Teoryya metafory. – M. : Prohress, 1990. – S. 387–415.
5. Mats'ko L. I. Stylistyka ukrayins'koyi movy [The style of the Ukrainian language]: Pidruchnyk / L. I. Mats'ko, O. M. Sydorenko, O. M. Mats'ko ; za red. L. I. Mats'ko. – K. : Vyshcha shkola, 2003. – S. 328.
6. Petrov V. V. Metafora: Ot semantycheskykh predstavlenyy k kohnytyvnomu analyzu [Metaphor: From semantic to cognitive analysis] / V. V. Petrov // Voprosy yazykoznanyya. – 1990. – No. 3. – S. 135–146.

7. *Khokhlacheva Y. V.* Polytycheskaya metafora kak odyn yz sposobov yazykovoy manipulyatsyy (na osnove materialov polytycheskykh partyy v peryod predvybornoy kampany) [Political metaphor as one of the ways of language manipulation (based on the materials of political parties during the pre-election campaign)] [Elektronnyy resurs] / Y. V. Khokhlacheva. – Rezhym dostupu : <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/philosophy-and-philology-411/linguistics-and-foreign-languages-in-the-world-today-411/10715-411-0365>.
8. *Chadyuk O. M.* Metafora u sferi suchasnoyi ukrayins'koyi politychnoyi komunikatsiyi [The metaphor in contemporary Ukrainian political communication] : avtoref. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. nauk : spets. 10.02.01 “Ukrayins'ka mova” / O. M. Chadyuk. – Kyiv, 2005. – 20 s.
9. *Klaus V.* Novoroční projevy z Pražského hradu 2004–2013 / V. Klaus. – Praha : Fragment, 2014. – S. 28.
10. *Klaus V.* Rok druhý. 2005 – projevy, články, eseje / V. Klaus. – Praha : Knižní klub, 2006. – S. 41.
11. *Klaus V.* Rok třetí. 2006 – projevy, články, eseje / V. Klaus. – Praha : Knižní klub, 2007. – S. 13, 33, 93-94.
12. *Klaus V.* Rok pátý. 2008 – projevy, články, eseje / V. Klaus. – Praha : Knižní klub, 2009. – S. 43, 44, 56, 81.
13. *Klaus V.* Rok sedmý. 2010 – projevy, články, eseje / V. Klaus. – Praha : Knižní klub, 2011. – S.87.
14. *Klaus V.* Rok osmý. 2010 – projevy, články, eseje / V. Klaus. – Praha : Knižní klub, 2011. – S. 34.
15. *Klaus V.* Rok devátý. 2012 – projevy, články, eseje / V. Klaus. – Praha : Knižní klub, 2013. – S. 43.
16. *Kraus J.* Rétorika a řečová kultura / J. Klaus. – Praha : Karolinum, 2004. – S. 102
17. *Krobotová M.* Úvod do české stylistiky / M. Krobotová. – Olomouc : Univerzita Palackého, 2001. – S. 26.
18. Projevy Václava Havla [Electronic Resource]. – Mode of Access : http://cs.m.wikisource.org/wiki/Autor:V%C3%A1clav_Havel

Евланова А. А. Метафора как тип трансформированных выражений в политическом дискурсе Вацлава Гавела и Вацлава Клауса.

В статье исследуется метафора как одно из основных риторических средств в современном президентском политическом дискурсе Чешской Республики. Использование метафоры в чешском политическом дискурсе является не только эффективным инструментом воздействия на подсознание адресата, но и средством, обеспечивающим смысловую и эмоциональную целостность текста. На материале политических речей чешских президентов Вацлава Гавела и Вацлава Клауса в период с 1990 по 2013 год были определены особенности использования, основные функции и тематичность метафор.

Ключевые слова: политический дискурс, метафора, Вацлав Гавел, Вацлав Клаус.

Yevlanova O. O. Metaphor as Separate Type of Transformed Expressions in Political Discourse of Vaclav Havel and Vaclav Klaus.

The article explores metaphor as one of the main rhetorical means in the modern presidential political discourse of the Czech Republic. The use of metaphor in Czech political discourse is not only an effective tool for influencing the subconscious of the addressee, but also a means of ensuring the semantic and emotional integrity of the text. The specifics of the use, the main functions and the thematicity of metaphors were determined from 1990 to 2013 based on the political speeches of the Czech Presidents Vaclav Havel and Vaclav Klaus.

Keywords: political discourse, metaphor, Vaclav Havel, Vaclav Klaus.